

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Марковська Т. В.

E-mail: tatyana182008@ukr.net

Вінницький обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників

Характерною особливістю сучасного етапу розвитку системи підвищення кваліфікації педагогічних працівників є впровадження в освітню діяльність інститутів післядипломної педагогічної освіти сучасних педагогічних, інформаційних, комп'ютерних та Інтернет-технологій, а також різних моделей дистанційного навчання. Впровадження системи дистанційного навчання в післядипломній освіті дозволяє більш адекватно й гнучко реагувати на потреби освітянського простору та забезпечити реалізацію конституційного права на підвищення кваліфікації кожного педагога.

Дистанційна форма підвищення кваліфікації педпрацівників значно відрізняється від очної та заочної форм навчання за рівнем, якістю навчання, охопленням користувачів, особистісною орієнтованістю, демократичністю, варіативністю, ступенем застосування в навчанні сучасних інформаційних технологій та телекомунікаційних мереж (E-mail, Інтернет).

З метою вирішення проблем індивідуалізації та варіативності змісту та форм підвищення кваліфікації, професійного вдосконалення педагогічних працівників з 2007 року у Вінницькому інституті післядипломної освіти педагогічних працівників була впроваджена очно-дистанційна форма навчання. На цей час співробітниками інституту було розроблено та впроваджено більше 10 освітньо-професійних програм підвищення кваліфікації для різних категорій педагогічних працівників.

Мета даної статті полягає в розгляді та аналізі позитивних сторін та проблем, що виникають у навчальному процесі підвищення кваліфікації вихователів ДНЗ за очно-дистанційною формою навчання.

При впровадженні даної форми навчання для вихователів ДНЗ було враховано досвід дистанційного підвищення кваліфікації інших категорій педпрацівників, необхідність підвищення інформаційної компетентності педагогів первинної ланки освіти, впровадження ІКТ в їхню професійну діяльність і навчально-виховний процес, наявність потреби розвантаження великої кількості слухачів очної форми навчання даної категорії.

Враховуючи нормативно-правове забезпечення навчального процесу, законодавчу базу дошкільної освіти, вимоги щодо кваліфікаційної характеристики посади вихователя дошкільного навчального закладу, комплексу знань та вмінь (компетенцій), які мають бути сформовані та/або розвинені в процесі підвищення кваліфікації, основні види діяльності та побажання педагогів ДНЗ, які проходили навчання на курсах підвищення кваліфікації було створено освітньо-професійну програму. При формуванні змісту програми було враховано також основні види діяльності та побажання педагогів ДНЗ, які проходили навчання на курсах підвищення кваліфікації при Вінницькому обласному інституті післядипломної освіти педагогічних працівників.

Програма передбачає:

- підвищення рівня професіоналізму педагогічних кадрів ДНЗ для розв'язання завдань щодо забезпечення якісної дошкільної освіти та перепідготовку кваліфікованих робітників з урахуванням вимог ринку праці;
- формування у педагогів ДНЗ позитивної мотивації та потреб до непевного удосконалення своїх знань і вмінь, насамперед, на основі самоосвіти;

Програма курсів розрахована на 216 один, тривалість курсової підготовки 26 тижнів:

- 1 етап (очний) – організаційно-настановна сесія – 4 дні (36 годин);
- 2 етап (дистанційний) – керована самостійна робота – 24 тижні (146 годин);
- 3 етап (очний) – залікова сесія - 3 дні (34 годин).

Структура ОПП модульна, представлена навчальним планом та робочою програмою. Навчальний план курсів підвищення кваліфікації вихователів ДНЗ сформовано за такими складовими: соціально-гуманітарна, професійно-орієнтована, діагностико-аналітична, що сплановані відповідними змістовими модулями, розробленими автором. Кожний модуль програми, наданий викладачами відповідно до вимог авторів, має визначену ними тему, план розкриття змісту основних питань, плани практичних семінарів - чат, контрольні запитання з теми та список рекомендованої літератури. Навчання вихователів ДНЗ на очному, дистанційному і заліковому етапах відбувається з елементами інформаційних та комунікаційних технологій, дидактичними можливостями серверів та ресурсів Інтернет, з організацією форм навчання: інтерактивних лекцій, чат – семінарів, керованої самостійної роботи, консультаціями та контрольними заходами.

Зміст *соціогуманітарної складової* направлена на вдосконалення та оновлення знань і вмінь слухачів з правових, економічних, соціально-гуманітарних та інших аспектів діяльності педагогічних працівників дошкільної освіти. Таким чином, зміст кожного модуля навчального плану відповідає напрямам роботи вихователів дошкільних навчальних закладів. *Зміст професійно-орієнтованого блоку* має на меті здобуття додаткових знань, умінь та навичок відповідно до вимог професійних і кваліфікаційних характеристик, а саме з таких питань:

- Психолого-педагогічні засади навчально-виховного процесу,
- Актуальні питання організації навчально-виховного процесу в ДНЗ,
- Особистісно орієнтована модель дошкільної освіти: зміст та шляхи реалізації,
- Формування досвіду творчої діяльності у дошкільників,

- Пізнавальний розвиток сучасного дошкільника: проблеми, особливості, шляхи розвитку та інші.

Діагностико-аналітичний модуль передбачає проведення заходів з педагогічного контролю, диференційованого заліку, конференції з обміну досвідом, захисту випускних творчих робіт. За результатами педагогічного контролю визначається ступінь досягнення поставлених завдань. Педагогічний контроль передбачає оцінювання навчальних досягнень слухачів шляхом використання тестування, перевірку результатів виконання практичних робіт, оцінювання роботи слухачів у процесі проведення чатів-семінарів та тематичних дискусій.

До навчального плану входять навчально – тематичні плани спецкурсів за вибором:

- Використання ТРВЗ-педагогіки у навчально-виховному процесі ДНЗ,
- Проектна діяльність педагога та дітей в дошкільному навчальному закладі.

Спецкурси складаються з 40 навчальних годин. При визначенні тематики, змісту та організації спецкурсів автор курсу орієнтувався на їх актуальність в сучасному навчально-виховному процесі ДНЗ, на відображення справжніх запитів та інтересів слухачів. У змісті спецкурсів відображені: система підготовки вихователів дошкільних навчальних закладів до розвитку творчої особистості вихованців і впровадження у роботу педагогів ДНЗ проектної технології, яка має розроблену методику щодо їх педагогічного контролю з оцінювання якості навчання, в основу якої покладені тестові завдання.

Підготовка навчальної інформації щодо сприйняття слухачами на дистанційному етапі – одне із найважливіших напрямів науково-методичної роботи. Були опрацьовані матеріали з питань дошкільної психології та педагогіки, методики організації самостійної та організованої роботи з дошкільниками в сучасних умовах, підготовлені до сприйняття слухачів шляхом її добору, конструювання, генералізації, структурування та чіткою алгоритмізацією процесу засвоєння. Теми для опрацювання є не тільки цікавими й актуальними для слухачів, вони мають практичну спрямованість. Адже під час самостійної роботи слухачі засвоюють навчальний матеріал, що підібраний у відповідності до вимог сучасної дошкільної програми та Базового компоненту дошкільної освіти в Україні, на основі врахування наявних проблем в дошкільній освіті області, виконують практичні заняття, що оцінює керівник курсів. Саме наявність практичного завдання за результатами вивчення теми, що буде оцінюватися викладачем, слугує потужним мотиваційним фактором.

Під час всього періоду підвищення кваліфікації за очно-дистанційною формою навчання значна увага приділена налагоджену спілкуванню. З одного боку, слухачі знайомляться з новими видами комунікацій: чат, електронна пошта, тематичні дискусії тощо. Це дає змогу педагогу спілкуватися з великою кількістю колег, з викладачами, швидко обмінюватися інформацією тощо. Так, під час чатів - семінарів, учасники навчального процесу мають можливість обговорити актуальні проблеми, отримати відповідну консультацію, поділитися власним досвідом. Ефективність on-line-спілкування забезпечується тим, що слухачі заздалегідь мають перелік питань, що будуть обговорюватися, підготуватися до них творчо, отримати відповідь на певні питання. Використання електронної пошти дозволяє забезпечити оперативне інформування та зворотній зв'язок, що дозволяє здійснювати контроль за роботою вихователів, надавати їм кваліфіковану допомогу. Використання вказаних видів комунікації дозволяє працювати із педагогами і після того, як педагог завершив навчання на курсах підвищення кваліфікації.

Поряд з вищезазначеним, під час впровадження дистанційної форми навчання вихователів ДНЗ існує ряд проблем. Найсуттєвішою проблемою, зі слів вихователів, є відсутність вільного доступу до Інтернет. Адже не є секретом, що дошкільні навчальні заклади вкрай погано забезпечені комп'ютерною технікою. Якщо в містах забезпеченість комп'ютерами краще (в наявності у завідувачів і вихователів-методистів, подекуди в групах), то в сільській місцевості техніка майже відсутня, якщо доступ до мережі Інтернет в містах є, хоча він обмежений та лімітований, то в сільських дитячих садках – це є великою проблемою.

Звичайно, інститути ППО не можуть вирішити питання фінансування. Однак, в процесі підвищення кваліфікації приділяється багато уваги навчання роботи в Інтернет, можливостям для навчання за допомогою глобальної мережі, що дозволяє сформулювати умови для навчання та установки до постійного користування ресурсами мережі.

Інша проблема – це страх перед новим. Адже ці курси проводяться не за традиційною схемою. Тому нашим завданням було проведення роз'яснювальної роботи серед педагогів стосовно переваг дистанційної форми навчання, ознайомлення з платформою, її можливостями, формування практичних вмінь роботи з нею тощо. Це здійснюється як на практичних заняттях, так і за допомогою методичного посібника, розробленого для слухачів курсів працівниками інституту.

Ще однією проблемою, що заважає успішно навчатися на дистанційних курсах, є низький рівень володіння навичками роботи з комп'ютером. І хоча на дану форму навчання відбираються слухачі, які володіють хоча б найменшими навичками роботи з комп'ютером, проте рівень практичних вмінь є низьким. В такому разі виникає негативне налаштування на курси, зникає мотивація до навчання. Тому на практичних заняттях вихователі опановують низку додаткових програм, проводиться ряд консультацій за потребами, на вимогу слухачів надається практична допомога.

Існують проблеми й психологічного характеру. Це – установки деяких слухачів щодо недоречності використання комп'ютера у навчанні та вихованні дітей дошкільного віку. Тому, в процесі підвищення кваліфікації, на конкретних прикладах демонструється, що комп'ютер є помічником вихователя не тільки у підвищенні якості навчально-виховного процесу завдяки більшій наочності, можливості моделювання різних життєвих ситуацій тощо, а й при підвищенні професійного рівня.

Проблематичним є і те, що не у всіх педагогів сформоване вміння навчатися самостійно. Сучасність диктує необхідність не так у знанні, як у вмінні знаходити та опрацьовувати різні види інформації, а також отримання навичок навчатись самостійно. Адже професійна інформація швидко змінюється, старіє, тому людина, особливо педагоги,

вимушені постійно вдосконалюватися, формувати навички самоосвіти, вчитися новому.

У 2012 році за даною формою навчання передбачено підвищення кваліфікації дві групи слухачів (34 вихователі ДНЗ). На сьогодні маємо перші наслідки та відгуки вихователів ДНЗ, так як в травні слухачів першої групи закінчили навчання за очно-дистанційною формою навчання.

Аналізуючи проведену роботу можемо з впевненістю сказати, що очно-дистанційна форма підвищення кваліфікації є доцільною та ефективною. Це видно, по-перше з відгуків слухачів та викладачів, які приймали участь у курсі, по-друге – з наслідків чатів-семінірів, з підсумків оцінювання досягнень слухачів. Так, на вхідному тестуванні середній стартовий рівень знань слухачів складав – 50,12%. У процесі підвищення кваліфікації, на дистанційному етапі, педагогічний контроль реалізовувався засобами двох модульних контролів у формі комп'ютерного тестування, оцінювання результатів виконання практичних робіт спецкурсу за вибором «Використання ТРВЗ-педагогіки у навчально-виховному процесі ДНЗ». Під час залікової сесії заходи з педагогічного контролю включали диференційований залік і захист творчих робіт. Середній бал навчальних досягнень слухачів, отриманий як середнє значення результатів усіх видів контролю, по завершенню курсів становив 75,28%, що свідчить про високу ефективність навчання слухачів.

Таким чином, можна стверджувати, що впровадження очно-дистанційної форми вихователів ДНЗ може бути практично реалізовано. При цьому навчальний курс не є статичним, а буде розширюватись та удосконалюватись. Тому підвищення кваліфікації працівників дошкільної освіти в світлі впровадження дистанційного навчання залишається цікавою та актуальною темою для подальших досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андреев А. А. введение в дистанционное обучение. – М.: - 1997.
2. Гравіт В.О. Очно-дистанційна форма підвищення кваліфікації оптимальна для педагогічних працівників // Коментар до Інформаційного збірника Міністерства освіти і науки України. – 2007. - № 3.
3. Концепція розвитку дистанційної освіти в країні. Затверджено Міністром освіти і науки В.Г.Керменем, 20 грудня 2000.
4. Олійник В.В. Щодо впровадження дистанційного навчання в післядипломній педагогічній освіті // Післядипломна освіта в Україні. – 2007. – К.: ЦППО, 2005. – 40с.
5. Орчаков О. А., Калмыков А.А. Проектирование дистанционных курсов: Пособие для преподавателей и методистов / Под. ред.. О.А.Орчакова. – М.: Издательство МНЭПУ, 2002. – 50 с.